

Ort och datum
Stockholm 2019-12-06
Vår referens
30601-2019/1488

Handläggare
Carita Fallström
Er referens
S2019/04002/FS

Socialdepartementet

Remissvar – promemorian Stärkt skydd för den enskilde vid estetiska behandlingar (Ds 2019:20)

Vårdförbundet tillstyrker förslagen i promemorian.

Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har drygt 115 000 medlemmar, varav drygt 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Vårdförbundets allmänna synpunkter

Vårdförbundet är positivt till förslaget om en ny lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar. Det finns ett stort behov av att reglera detta område och stärka skyddet för den enskilde. Området har varit oreglerat allt för länge och mot bakgrund av den stora ökningen av estetiska behandlingar under senare år har det blivit allt mer angeläget med en reglering som ökar patientsäkerheten.

Synpunkter på förslagen

Kap. 4 Ny reglering om estetiska behandlingar

4.1 En lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar

Målet med den nya lagen, att stärka skyddet för individens liv och hälsa, bör framgå av inledningen till själva lagen. I övrigt instämmer förbundet i förslagen i detta avsnitt.

4.2 Närmare om tillämpningsområdet – vilka behandlingar avses?

Enligt promemorian omfattas inte behandlingar som görs i syfte att förändra eller bevara utseendet i munhålan av lagens tillämpningsområde. Enligt författningskommentaren gäller lagen inte för tandvård och andra liknande ingrepp i munnen. Trots detta ska tandläkare få utföra estetiska injektionsbehandlingar. Underlaget behöver kompletteras med motiveringen till detta. Förbundet instämmer i att regeringen ska kunna meddela föreskrifter om vilka estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar som ska undantas från lagens tillämpningsområde.

Kap. 5 Krav på verksamhet och utförare

5.1 Krav på verksamheten

Vårdförbundet instämmer i förslagen om vilka författningar som ska gälla för verksamhet som omfattas av lagen.

5.2 Verksamhetschef

Vårdförbundet är positivt till kravet på att det ska finnas en verksamhetschef i sådan verksamhet som omfattas av lagen. Det är också bra att promemorian tydliggör vilket ansvar verksamhetschefen har.

5.3 Krav på kompetens

Det är bra att lagen anger vilken kompetens som krävs för att det ska vara tillåtet att utföra estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar. Det innebär att dessa uppgifter blir s.k. regelstyrda arbetsuppgifter (se Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård) och att de därigenom inte kan delegeras till yrkesutövare som inte är läkare, tandläkare eller sjuksköterskor. Det vore värdefullt om detta skulle kunna tydliggöras i författningskommentaren till bestämmelsen.

5.4 Obligatorisk patientförsäkring enligt patientskadelagen

Vårdförbundet håller med om att det ska vara obligatoriskt att ha en patientförsäkring när estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar utförs.

5.5 Åldersgräns för att genomgå behandling

Vårdförbundet är positivt till att det införs en åldersgräns på 18 år. Det är bra att promemorian tydliggör att åldersgränsen inte förhindrar att kirurgiska ingrepp utförs av medicinska skäl efter en bedömning av läkare. Detta möjliggör så som anförs i promemorian att den privat finansierade vården kan utföra ingrepp som av resursmässiga skäl inte kan erbjudas inom den offentligt finansierade vården.

5.6 Information till den som får en behandling

Vårdförbundet är positivt till kraven på information och vad informationen ska innehålla. Av lagförslaget framgår att ”den som utför ingreppet eller behandlingen ansvarar för att information” lämnas. Detta kan tolkas olika. Antingen att utföraren informerar själv eller att utföraren ansvarar för någon annan lämnat informationen. Försättningen av bestämmelsen lyder ”och ska försäkra sig om att mottagaren har förstått information”. Det vore bra om det första ledet i meningen förtydligas med att det är utföraren som själv ska lämna informationen.

5.7 Samtycke och betänketid

Vårdförbundet instämmer i förslagen om samtycke och betänketid.

5.8 Straffansvar

Vårdförbundet instämmer även i förslagen om straffansvar.

Kap. 6 Tillsyn

Vårdförbundet är positivt till förslaget om tillsyn och tillsynsavgift.

Författningskommentaren

I författningskommentaren till 2 § (s. 145) tas frågan om förbud mot könsstympning upp. Frågan passar inte in under kommentaren till 2 § utan bör placeras under kommentaren till 1 §. Dessutom är det en så viktig fråga att den bör tas upp i kap. 4 i promemorian och inte enbart i författningskommentaren.

Av lagen (1982:316) om förbud mot könsstympning anges att ingrepp i de kvinnliga yttre könsorganen i syfte att stympa dessa *eller åstadkomma andra bestående förändringar* av dem (könsstympning) inte får utföras, oavsett om samtycke har lämnats till ingreppet eller inte. Mot bakgrund av ordalydelsen i lagen om förbud mot könsstympning kan lagligheten av intimkirurgi på kvinnor i estetiskt syfte ifrågasättas. Frågan om laglighet togs bl.a. upp av Karin Lindell i förslaget till rättslig reglering 2012 (avsnitt 11.2, s. 105). Könsstympning togs inte upp av Socialstyrelsens redovisning Estetiska behandlingar som kräver medicinsk kompetens och som kan innebära betydande hälsorisker (2018) pga. Socialstyrelsen tolkade att detta inte ingick i uppdraget. I författningskommentaren anges att lagligheten av ingrepp i kvinnors intima organ får bedömas utifrån syftet med ingreppet. Om syftet enbart är estetiskt kan det tolkas som att det är tillåtet, men om syftet är rituellt ska det vara otillåtet. Mot bakgrund av ordalydelsen i lagen om förbud mot könsstympning kan man enligt Vårdförbundet inte förenkla denna bedömning till syftet med ingreppet. Denna fråga kräver ytterligare utredning och analys.

Övrigt

På s. 33 anges att det inte finns begränsningar när det gäller vem som får anmäla klagomål. Detta stämmer inte. Enligt 7 kap. 10 § patientsäkerhetslagen får anmälan göras endast av den patient som saken gäller eller om patienten inte kan anmäla saken själv, en närstående till honom eller henne.

VÅRDFÖRBUNDET

Sineva Ribeiro

Förbundsordförande